

лює нещодавнє створення Інституту глобального підприємництва та розвитку (Global Entrepreneurship and Development Institute) при департаменті малого бізнесу державної адміністрації США одним із розробників індексу Золтаном Аксом.

Підприємництво є не лише базисом розвитку конкурентних відносин, але і інструментом для вирішення проблем зайнятості, інновацій та економічного зростання. Проте, незважаючи на загальноприйняте позитивне сприйняття підприємництва, загальних підходів до його оцінки (в тому числі рівня підприємницької активності) на сьогоднішній день не існує. Оцінка розвитку підприємництва можлива лише при комплексному підході, з урахуванням якісних та кількісних характеристик та використанням доступних статистичних даних світових рейтингів.

Перелік посилань:

1. *Global Entrepreneurship Monitor (GEM) (2015-2016)*. Global Entrepreneurship Research Association, London Business School, www.gemconsortium.org/report.

2. *Acs Z.J., Szerb L., 2010. The Global Entrepreneurship and Development Index (GEDI). Opening Up Innovation: Strategy, Organization and Technology*. London: Imperial College.

ТІНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Н.С. Терещук, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Н.В. Москаленко, к.е.н.

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

Тіньова економіка нерозривно пов'язана з забезпеченням фінансової безпеки як країни, так і держав світу. Тенденції останнього десятиріччя визначають актуальність цієї проблеми, не дивлячись на те, що вирішенню питання детінізації економіки присвячено багато робіт як вітчизняних вчених, так і зарубіжних. Жодну країну світу не обходить розповсюдження нелегальної економіки, а у періоди кризи та стагнації відсотки прихованих капіталів збільшуються в рази. Всесвітнім економічним форумом, поряд з макроекономічною розбалансованістю та обмеженістю ресурсів, поширення тіньової економіки визнано основним глобальним ризиком майбутнього десятиріччя.

В Україні дане питання ускладнює велика кількість факторів: корумпованість влади (за даними рейтингу «Індекс сприйняття корупції 2016» за рівнем корупції Україна посідає 131 місце із 176 країн); зловживання використанням бюджетних коштів; криміналізація суспільства; надмірний податковий тягар для населення, як наслідок невиваженої податкової політики; значний витік капіталів закордон. Крім того, на рівень тіньової економіки впливають опосередковані фактори, такі як військові дії на Сході країни (АТО), несприятлива зовнішньоекономічна кон'юнктура (досягнення цінового дна на ключових товарних ринках вітчизняного експорту), ускладнення товарних відносин із РФ – основним торгівельним партнером, недовіра до дій влади серед населення, політична невизначеність, високий рівень безробіття [1, с. 258].

Поширення тіньової економіки негативно позначається на дієвості механізмів та інструментів глобального управління, управління національними економіками. Основними сучасними проблемами тінізації економічних відносин у глобальному вимірі визнано тіньову зайнятість та тіньові фінансові потоки. До основних інструментів тінізації фінансових потоків відносимо мінімізацію податкових зобов'язань, ухилення від оподаткування, виведення коштів за межі України, легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та порушення бюджетних видатків.

За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку у січні-вересні 2016 року рівень тіньової економіки склав 35 % від офіційного ВВП, що на 5 в.п. менше порівняно з показником відповідного періоду 2015 року (рис. 1) [2].

За даними іноземних дослідників рівень тінізації української економіки є ще вищим. Як стверджують вітчизняні науковці рівень тінізації становить до 45-60%. Це свідчить про умисне приховування даних тінізації, адже це критичний рівень.

Результатом детінізації економіки є: 1) збереження відносної макроекономічної стабільності; 2) поліпшення бізнес-клімату в умовах проведення політики з дерегуляції підприємницької діяльності та підвищення ефективності державного сектору; 3) відновлення та формування нових міжгалузевих зв'язків в економіці країни; 4) поступової легалізації відносин на ринку праці внаслідок зниження ЄСВ [2].

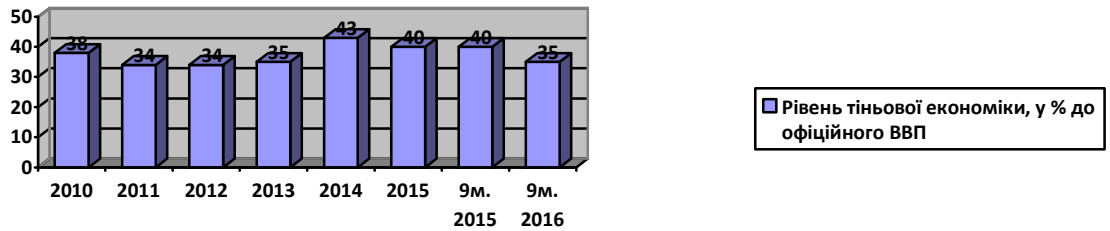

Рисунок 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) [2]

Пріоритетними напрямками державної політики щодо забезпечення легалізації економічних процесів та діяльності суб'єктів господарювання в Україні на сучасному етапі мають стати: стимулювання інвестиційних процесів; поліпшення ГКП; створення сприятливих умов для розвитку бізнесу; зниження і вирівнювання податкового тягаря; спрощення податкової системи; зміцнення податкового контролю в умовах виробництва витрати; ефективне управління державним сектором економіки; посилення державного нагляду за використанням державних коштів, кредитів та іноземних інвестицій; протидія відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом; посилення боротьби з корупцією та забезпечення прозорості діяльності органів влади на всіх рівнях.

Слід зазначити, що, тіньова економіка за роки незалежності України ніяк не втратила своєї актуальності, навпаки, відмічається загострення процесів тінізації у всіх сферах нашого життя. Показники тіньової економіки залишаються на високому рівні, поза межами свої безпечних значень. Тому уряду необхідно продовжувати застосовувати антикризові заходи, які б сприяли структурним й інноваційним перетворенням в країні у короткостроковій і довгостроковій перспективах.

Перелік посилань:

1. Лаврик С. С. Сучасні проблеми подолання тіньової економіки в Україні / С. С. Лаврик // *Фінанси, учет, банки*. – 2016. – № 1 (21). – С. 256-264.
2. Тенденції тіньової економіки в Україні за 9 місяців 2016 року [Електронний ресурс] / Департамент економічної стратегії та макроекономічного прогнозування Мінекономрозвитку України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

*Ю.В. Ушкаренко, д.е.н., професор
Херсонський державний університет*

Євроінтеграційні процеси мають значний вплив на економіку України, а це спонукає до формування нових стратегій та механізмів для посилення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Важливе значення в цьому плані має заохочення до кооперування сільськогосподарських товаровиробників. Кооперація завжди була одним із важливих організаційних напрямів підвищення продуктивності праці, окупності основних і оборотних засобів, здешевлення виробництва продукції. Вона дозволяє органічно поєднати особисті, колективні й суспільні інтереси, стверджує демократичні основи управління. Розвиток сільськогосподарської кооперації сприяє поширенню вільного підприємництва, стабільної ефективності виробництва, захисту товаровиробників на ринку від тиску монопольних посередницьких структур, що може бути забезпечено об'єднанням зусиль – шляхом створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Думки дослідників кооперативних процесів у розвинутих аграрних державах свідчать про розмаїтість мотиваційних факторів, які спонукають сільськогосподарських товаровиробників до спільної діяльності у сфері обслуговування [1, с. 19-22; 2; 3]. Кооперативний рух у Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах та Японії характеризується майже 100-відсотковим охопленням сільськогосподарського населення. У Франції, Бельгії, Німеччині кооперативи об'єднують не менше 80 % усіх сільськогосподарських підприємств, у США, Канаді, Австралії – понад 60 % фермерських господарств. У країнах Європи через систему сільськогосподарських кооперативів реалізується до 80 % продукції фермерів і забезпечується більше половини постачання засобів виробництва для сільського господарства [2, с. 57].